

YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ ALANINDAKİ MAKALELERİN KATEGORİK OLARAK İNCELENMESİ¹

Dr. Burcu YİĞİT²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yeşil örgütsel davranış alanında yazılan Sage (f=11), Science direct (f=34) ve Scholar Google (f=14) veri tabanlarındaki makalelerin kategorik olarak incelenmesidir. Çalışmaya dahil edilen makaleler, yayımlandığı yıllar, dergi ismi, makale dili, yazar sayısı, değişken sayısı, anahtar kelime sayısı ve makale türüne göre incelenmiştir. Toplamda 61 adet erişime açık makaleye ulaőılmıştır. Bu makalelerden 2 tanesi kongre bildirisi olması sebebi ile çalışma dışı bırakılmıştır. 59 adet makale çalışmaya dahil edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, en çok makale 2021 yılında; Journal of Cleaner Production dergisinde; İngilizce dilinde; dört ve daha fazla yazarlı; iki değişkenli; beş anahtar kelimeli; makale türü olarak ise araştırma makalesi olarak yazıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Örgütsel Davranış, Yeşil Davranış, İçerik Analizi

THE CATEGORICAL ANALYSIS OF ARTICLES IN THE FIELD OF GREEN ORGANIZATIONAL BEHAVIOR

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the articles categorically in the Sage (f=11), Science direct (f=34) and Scholar Google (f=14) databases written in the field of green organizational behavior. The articles included in the study were examined according to the years of publication, journal names, article languages, number of authors, number of variables, number of keywords and article types. Totally, it was reached 61 open- access articles. Because they were congress papers, two of these articles were excluded from the study. 59 articles were included in the study. According to the results obtained, articles were mostly written in 2021; in the Journal of Cleaner Production; in the English language; with four and more authors; bivariate; with five keywords. It was determined that the articles were written as research article according to the article type.

Key Words: Green Organizational Behavior, Green Behavior, Content Analysis

¹Bu makale 20-22 Kasım tarihleri arasında düzenlenen ASEAD 8. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda (Hamburg/Almanya) sunulan bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

² Bağımsız AraŐtırmacı, ORCID: 0000-0002-2071-0099, brcygt@hotmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article, GeliŐ Tarihi/Received:20/11/2021–Kabul Tarihi/Accepted: 14/01/2022

GİRİŞ

Günümüz iş dünyasının dinamiklerinde, çevreye duyarlı olmak, çevreyi korumak adına davranışlar sergilemek daha da önemli hale gelmiştir. Çevreye duyarlılığın giderek önem kazanması ile birlikte, konuya ilişkin çalışmaların sayısı da giderek artış göstermiştir. İşletmeler faaliyetlerine devam ederken çevreyi de göz önünde bulundurmamak, düşünmek zorundadır. Bu noktada çevreye duyarlı davranışlar anlamına gelen yeşil örgütsel davranış kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kavrama ilişkin çalışmaların sayısı göreceli olarak azdır ve giderek arttığı dikkat çekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, yeşil örgütsel davranış alanında yazılan Sage (f=11), Science direct (f=34) ve Scholar Google (f=14) veri tabanlarındaki makalelerin kategorik olarak incelenmesidir. Toplamda erişime açık 59 makaleye erişilmiştir. Makaleler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Makalelerin yayım yılı, dergi ismi, makale dili, yazar sayısı, değişken sayısı, anahtar kelime sayısı ve makale türüne göre sınıflandırma yapılmıştır. Çalışma amacına yönelik olarak, konuya ilişkin kavramsal çerçeveye yer verildikten sonra, yöntem, bulgular, sonuç ve öneriler kısmına değinilecektir.

1. YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ

Yeşil yönetim pek çok işletme için sosyal bir konudur. Kurumsal yeşil davranış, araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir (Lin ve Ho, 2010: 691).

Yine aynı şekilde son yıllarda çevresel bilinç, farkındalık ve çevreye olan duyarlılık da giderek artmıştır. Çevresel sürdürülebilirlik, işletmelerin varlıklarına devam edebilmeleri adına 21. yüzyılda gündemde olan konulardan bir tanesidir. Yeşil davranışlar, iş yerinde ve evde gönüllülük esasına dayalı gerçekleşen davranışlar olarak görülmektedir (Norton vd., 2015: 103-104). Yeşil davranış, kişilerin doğal çevrenin yararına davranmaları, çevreye zarar vermekten kaçınmalarına yönelik çevreye duyarlı davranışlar sergilemeleridir (Norton vd., 2017: 3). Prososyal ya da örgütsel vatandaşlık davranışı olarak da tanımlanan, kurumların kaynakları koruması ve enerji tasarrufu yapması bakımından kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik doğal çevreyi korumaya yönelik davranışlardır (Kim vd., 2014: 1537). Bir başka tanıma göre, çalışanların geri dönüşüme önem vermesi, yeniden kullanma, atıkların ayrı yerlere atılması faaliyetleri, enerji ve su tüketimini azaltma davranışlarıdır (Safari vd., 2017: 1-3).

Yeşil davranışlar literatürde gerek rol içi gerekse rol dışı yani ekstra rol davranışları olarak geçmektedir. Her iki davranış türünde de, kurumsal yeşil hedeflerin başarılmasına yönelik değer taşır (Dumont vd., 2017: 616). Çevresel bilinç ve çevreye karşı duyulan endişenin artması ile birlikte, kurumsal yeşil davranış çalışmalarının giderek artması beklenmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada, Sage (f=11), Science direct (f=34) ve Scholar Google (f=14) veri tabanlarında yeşil örgütsel davranış alanında yazılan makaleler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Sistematik, objektif bir nitel araştırma türü olan içerik analizinde aynı zamanda kategoriler de oluşturulmaktadır (Elo ve Kyngas, 2007: 108). İçerik analizinde mevcut durumu koruyarak, var olan haliyle betimlenmesi de hedeflenir (Bayram ve Yayla, 2009: 359). Çalışmaya dahil olan makaleler, yayımlandığı yıllar, dergi ismi, makale dili, yazar sayısı, değişken sayısı, anahtar kelime sayısı ve makale türüne göre incelenmiştir. Toplamda 61 adet erişime açık makaleye erişilmiştir. 2 adet makale kongre bildirisi olması sebebi ile çalışma dışında bırakılmıştır. Böylelikle 59 adet makale çalışmaya dahil olmuştur. Anahtar kelime olarak “yeşil örgütsel davranış ve yeşil davranış” kavramları aratılmış; kategoriler oluşturulmuş ve ilgili veri tabanlarındaki makaleler çalışma kapsamına alınmıştır. Frekans ve yüzdelikler hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Makaleler yayım yıllarına göre değerlendirildiğinde, en çok makalenin 2021 yılında (f=13) yazıldığı görülmüştür (Tablo 1). 2021 yılı sonrasında, 2020 ve 2019 yılları bu sırayı izlemektedir. Yeşil davranış konusuna ilgi 2009 yılı itibariyle başlamıştır. Son üç yılda, konuya olan ilginin arttığı görülmektedir.

Tablo 1: Makalelerin Yayım Yıllarına Göre Dağılımları

Makalelerin Yayım Yılları	Sıklık	%
2021	13	22
2020	12	20,4
2019	11	18,6
2018	7	11,8
2017	3	5,1
2016	1	1,7
2015	2	3,4
2014	6	10,2
2013	-	-
2012	1	1,7
2011	-	-
2010	1	1,7
2009	2	3,4
Total	59	100

Tablo 2’de makalelerin yayımlandığı dergi isimlerine yer verilmiştir. En çok makale Journal of Cleaner Production dergisinde (f=12) yazılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2: Dergi İsimlerine Göre Dağılımları

Makalelerin Yayımlandığı Dergi İsimleri	Sıklık	%
Journal of Cleaner Production	12	20,3
International Journal of Hospitality Management	3	5
Environment and Behavior	3	5
Ecological Economics	2	3,4
Journal of Environmental Psychology	2	3,4
Journal of Environmental Management	2	3,4
Journal of Hospitality and Tourism Management	2	3,4
SAGE Open	2	3,4
Journal of Management	2	3,4
İşletme Araştırmaları Dergisi	2	3,4
Futures	1	1,7
Simulation Modelling Practice and Theory	1	1,7
Journal of Destination Marketing & Management	1	1,7
Journal of Environmental Economics and Management	1	1,7
Procedia Economics and Finance	1	1,7
Heliyon	1	1,7
Environmental Technology & Innovation	1	1,7
Current Opinion in Psychology	1	1,7
Tourism Management	1	1,7
Resources, Conservation & Recycling	1	1,7
Physica A	1	1,7
Journal of Business Research	1	1,7
Socius: Sociological Research for a Dynamic World	1	1,7
Cornell Hospitality Quarterly	1	1,7
Organization & Environment	1	1,7
Journal of Hospitality & Tourism Research	1	1,7
Group & Organization Management	1	1,7

Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	1,7
Istanbul Management Journal	1	1,7
Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	1,7
Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	1	1,7
International Journal of Advance Research in Computer Science and Management Studies	1	1,7
Corporate Social Responsibility Environmental Management	1	1,7
Human Resource Management	1	1,7
Ecopsychology	1	1,7
Corporate Governance: The International Journal of Business in Society	1	1,7
Social Behavior and Personality	1	1,7
Total	59	100

Makalelerin dillerine göre dağılımları incelendiğinde, İngilizce dilindeki makalelerin (f=53) daha çok olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3. Makalelerin Yazıldığı Dile Göre Dağılımları

Makalelerin Yazıldığı Dile Göre Dağılımlar	Sıklık	%
İngilizce	53	89,9
Türkçe	6	10,1
Total	59	100

Makaleler yazar sayılarına göre değerlendirildiğinde, dört veya daha fazla yazarlı çalışmaların (f=19) tercih edildiği belirlenmiştir (Tablo 4). Bunu sırasıyla üç ve iki yazarlı çalışmalar takip etmektedir.

Tablo 4. Makalelerin Yazar Sayılarına Göre Dağılımları

Makalelerin Yazar Sayıları	Sıklık	%
Tek Yazarlı	10	17
İki Yazarlı	13	22
Üç Yazarlı	17	28,8
Dört ve daha fazla yazar	19	32,2
Total	59	100

Tablo 5’te değişken sayısına göre dağılımlar verilmiştir. Tablo incelendiğinde, yazarların yeşil davranış konusunu en sık iki değişkenli olarak (f=24) çalıştıkları görülmüştür (Tablo 5).

Tablo 5: Makalelerde Çalışılan Değişken Sayısına Göre Dağılımlar

Makalelerde Çalışılan Değişken Sayısı	Sıklık	%
Tek Değişken	15	25,4
İki Değişken	24	40,7
Üç değişken ve fazlası	20	33,9
Total	59	100

Anahtar kelime sayısına göre makaleler değerlendirildiğinde, makalelerde en çok beş anahtarlı kelimenin (f=23) olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6: Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımlar

Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelime Sayısı	Sıklık	%
İki anahtar kelime	-	-
Üç anahtar kelime	7	11,8
Dört anahtar kelime	13	22
Beş anahtar kelime	23	39
Altı anahtar kelime	9	15,3
Yedi anahtar kelime	6	10,2
Sekiz anahtar kelime	-	-
Dokuz anahtar kelime	-	-
On anahtar kelime	1	1,7
Total	59	100

Makale türüne göre bakıldığında, yeşil davranış alanında araştırma makalelerinin (f=53) çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 7).

Tablo 7: Makale Türüne Göre Dağılımlar

Makale Türü	Sıklık	%
Araştırma makalesi	53	89,9
Teorik makale	6	10,1
Total	59	100

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kıt kaynakların verimli değerlendirilmesi, kaynakların nesilden nesile aktarımı, sürdürülebilirlik ve çevreye olan duyarlılığa yönelik farkındalık giderek artmıştır. Kurumlarda gönüllülük esasına dayalı, çevreyi göz önünde bulunduran davranışlar sergilemek yeşil örgütsel davranış olarak adlandırılmaktadır.

Elde edilen sonuçlara göre, en çok makalenin 2021 yılında yazıldığı görülmüştür. Bu sırayı 2020 ve 2019 yılları izlemektedir. Yeşil davranış konusuna ilginin 2009 yılı itibariyle başladığı, son üç yılda ise konuya olan ilginin giderek arttığı dikkat çekmiştir. Günümüzde çevresel duyarlılığın ve çevreye duyarlı işletmelerin sayısının artması ile birlikte gelecek yıllarda konuya olan ilginin giderek artış göstereceği muhtemeldir.

Makalelerin yayımlandığı dergi isimlerine göre, en çok makale Journal of Cleaner Production dergisinde yazılmıştır. Konuya dair bu derginin en çok tercih edildiği yorumu yapılabilir.

Makalelerin dillerine göre dağılımlarına bakıldığında, İngilizce dilindeki makalelerin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Yazarlar yeşil davranış alanında İngilizce dilinde yazmayı tercih etmişlerdir. Yerli literatürdeki çalışmaların sayısının halen çok az oluşu dikkat çekicidir. Bu durum, yeşil örgütsel davranış kavramının yerli yazında göreceli olarak yeni bir çalışma konusu olması ile bağdaştırılabilir.

Makaleler yazar sayılarına göre değerlendirildiğinde, dört veya daha fazla yazarlı çalışıldığı belirlenmiştir. Bunu sırasıyla üç ve iki yazarlı çalışmalar takip etmektedir. Buna göre yeşil davranış konusunda araştırmacıların çoklu yazarlı olarak çalışmayı tercih ettikleri ve konuyu dayanışma içerisinde çalışmayı tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

Değişken sayısına göre dağılımlar incelendiğinde, yazarların yeşil davranış konusunu daha çok iki değişkenli olarak çalıştıkları görülmüştür. Konuya olan ilginin artması ile birlikte, ilgili konunun farklı değişkenlerle de çalışılacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelime sayısına göre makalelerde en çok beş anahtar kelimenin olduğu belirlenmiştir. Yazarların ağırlıklı olarak çoklu anahtar kelime sayısını tercih ettikleri yorumu yapılabilir. Bu durum, yayımlanan dergilerin şekil şartları ile ilişkilendirilebilir.

Makale türüne göre değerlendirildiğinde ise, yeşil davranış alanında araştırma makalelerinin çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir. Araştırma makaleleri haricinde, yeşil davranışın literatürde göreceli olarak yeni bir konu olması sebebi ile sayıca az da olsa teorik makalelerin de olduğu görülmüştür.

İlgili literatür incelendiğinde, yeşil örgütsel davranış alanındaki çalışmaların sayısının göreceli olarak az olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, yeşil örgütsel davranış alanındaki makaleler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu alandaki çalışmaların önümüzdeki yıllarda artacağı öngörülmektedir. Çalışmamızın mevcut çalışmaların içeriğinin topluca değerlendirilmiş olması ve eksik alanları işaret etmesi bakımından literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bayram, M., Yaylı, A. (2009). Otel Web Sitelerinin İçerik Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (27), 347-379.
- Dumont, J., Shen, J., Deng, X. (2017). Effects of Green HRM Practices on Employee Workplace Green Behavior: The Role of Psychological Green Climate and Employee Green Values. *Human Resources Management*, 56 (4), 613-627.
- Elo, S., Kyngas, H. (2007). The Qualitative Content Analysis Process, *Journal of Advanced Nursing*, May 2008, 107-115.
- Kim, A., Kim, Y., Han, K., Jackson, S.E., Ployhart, R.E. (2014). Multilevel Influences on Voluntary Workplace Green Behavior: Individual Differences, Leader Behavior, and Coworker Advocacy. *Journal of Management*, 43 (5), 1335-1358.
- Lin, C., Ho, Y. (2010). The Influences of Environmental Uncertainty on Corporate Green Behavior: An Empirical Study with Small and Medium-Size Enterprises. *Social Behavior and Personality*, 38 (5), 691-696.
- Norton, T.A., Parker, S.L., Zacher, H., Ashkanasy, N.M. (2015). Employee Green Behavior: A Theoretical Framework, Multilevel Review, and Future Research Agenda. *Organization&Environment*, 28 (1), 103-125.
- Norton, T.A., Zacher, H., Parker, S.L., Ashkanasy, N.M. (2017). Bridging The Gap Between Green Behavioral Intentions and Employee Green Behavior: The Role of Green Psychological Climate, *Journal of Organizational Behavior*, 38 (7), 1-20.
- Safari, A., Salehzadeh, R., Panahi, R., Abolghasenia, S. (2017). Multiple Patways Linking Environmental Knowledge and Awareness To Employees' Green Behavior. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, (2017), 1-23.